

Toolkit Koppelkaart©

“Studenten van de lerarenopleidingen moeten op professionele wijze in een specifieke onderwijscontext aan de hand van relevante kennis en inzichten komen tot beroepshandelen. De keuzes die zij maken bij de toepassing van kennis kunnen verantwoord en relevante literatuurverwijzingen gebruiken in hun bewijsmateriaal”
(beschrijving van de Dublin descriptoren in de ‘Ruggengraat van de opleiding’ ILS HAN, para. 3.2)

- DOEL: ondersteunen koppeling theorie en praktijk in de dagelijkse praktijk van het werkplekleren
- DOELGROEP: gebruik door studenten (zelfsturing) en begeleiders (sturing)

Wilma Weekenstroo-Vorenkamp, 2013

Het instrument ‘**de koppelkaart**©’(fig. 1) is het product van ontwerponderzoek. Onderzoeksvraag: *hoe kan de schoolopleider de student ondersteunen bij het maken van de koppeling theorie en praktijk in de dagelijkse praktijk van het werkplekleren?* De pendel tussen theorie en praktijk is van belang voor het leren van de student (Geldens, 2007). Een eenzijdige praktijkervaring geeft oppervlakkige kennis, nuttig in een specifieke context, maar volgens Popeijus en Geldens (2009) nauwelijks overdraagbaar naar een andere context. Als de relatie tussen theorie en praktijk gelegd en expliciet gemaakt wordt en vanuit de theorie alternatieven voor het didactisch handelen gevonden worden, draagt dat bij aan gefundeerde keuzes die beter generaliseerbaar zijn. Begeleidingsgesprekken zijn volgens Geldens (2007) het formele moment van het leren op de werkplek, de kwaliteit daarvan is bepalend voor het leren van de student. De koppelkaart kan als tool ingezet worden om de koppeling theorie en praktijk te ondersteunen en de kwaliteit van het begeleidingsgesprek te bevorderen door: vraagstelling die gericht is op het koppelen van theorie en praktijk (Geldens, 2007) en het 2^e orde leren (Bergen et al., 2009), het inzetten van meerdere strategieën (Velzen & Volman, 2009) en het doorlopen van verschillende fasen in het gesprek (Geldens, 2007). Met het stellen van leidende vragen (die richten op zelf antwoorden zoeken) worden kritisch denken, analyseren (Janssen-Noordman & Merriënboer, 2009) en een onderzoekende houding gestimuleerd en wordt ruimte voor zelfsturing gegeven (Geldens, 2007).

Koppelkaart Start vanuit van te voren opgesteld leerdoel

- Terugkomstfase**
Welke afspraak is er in het vorige gesprek gemaakt met betrekking tot je leerdoel(en)? Welke theorie heb je ingezet? Waarom? Hoe heb je de theorie omgezet naar een concrete activiteit? Welke competentie ontwikkel je?
- Verduidelijkingsfase**
Hoe is het in de praktijksituatie gegaan? Wat deed je? Wat deden de leerlingen? Wat liep volgens verwachting? Wat niet? Hoe kwam dat? Welke ervaring was positief? Heb je de theorie als beschreven toegepast?
- Aandachtspuntenfase**
Welk(e) leerdoel(en) heb je bereikt? Welke leerdoelen verdienen (meer) aandacht? Welke verbeterpunten zijn er? Welke doorontwikkelpunten zijn er?
- Alternatievenfase**
Welke theorie ondersteunt het verbeteren of doorontwikkelen van je aandachtspunten? Hoe kun je die theorie inzetten? Welk alternatief voor je handelen kun je vinden m.b.v. de theorie? Welke keuze maak je? Waarom?
- Afsprakenfase**
a. Hoe ga je het behaalde leerdoel opnemen in je portfolio? Hoe en naar welke theorie verwijst je dan?
b. Wat plan je voor het vervolg? Sluit dat aan bij leerdoelen en competentiegebieden van je POP? Hoe ga je leerdoel en bijbehorende theorie koppelen aan een activiteit?

Koppelkaart Start vanuit praktijkervaring, gebeurtenis, incident

- Opdoen van een concrete ervaring**
Beschrijf de concrete ervaring die je als onderwerp voor het gesprek wilt aandragen. Wat deed je tijdens de les? Wat deden de leerlingen tijdens de les? Wat wilde je? Wat wilden de leerlingen? Wat gebeurde er, wat zag je? Wat voelde je?
- Reflecteren over gedane ervaringen**
Had je deze ervaring gepland / verwacht / voorbereid? Wat wilde je bereiken met je handelen? Heb je dat doel wel of niet bereikt? In welk opzicht wel of niet? Waar lag dat aan?
- Plaatsen in theoretisch kader en conclusies trekken**
a. Over welk competentiegebied hebben we het? Welke theorie die je kent kan oplossingen aangeven? Waarover wil je (aanvullend) iets opzoeken in de theorie?
b. Welke conclusies voor je eigen handelen trek je vanuit de theorie? Wat kun je toepassen? Wat heb je al toegepast? Welke verbeteracties kies je? Waarom?
- Conclusies omzetten in leerdoel, plan voor handelen**
a. Hoe ga je handelen in een nieuwe of soortgelijke situatie?
b. Wat is het leerdoel voor de volgende keer? Welk(e) competentiegebied(en) benoem je? Welke theorie ga je inzetten? Welke keuze maak je? Waarom? Wat wil je bereiken? Welke concrete activiteit plan je?

© W. Weekenstroo - Het Asark Lyceum - 2010

Fig.1 Beide zijden van de Koppelkaart©